

PRYS DER INSERTIE.

15 centiem den drukregel.
40 centiem den reklamen.
Alle toezending van brieven, geld,
moet ons vrachtyr geworden.

Wekelyks verschynende Woens-
dag en Zaterdag, by den Opstel-
ler-Uitgever, HUB. DE COCQ-
CRETEN, te St-Truiden.

HET REGT

ABONNEMENT PRYS :

Voor de Stad 5 fr per jaer.
3 fr. per 6 maens
den.
1 75 fr. per tri-
mester.
Voor Buiten 6 fr per jaer.
3-50 per 6 maen-
den.
2 fr. per trimester.

NIEUWS- EN AENKONDIGINGS-BLAD.

VADERLAND.

GODSDIENST.

VRYHEID.

De Conservatieve vergadering, zoo
als de *Waerheidsvriend* het aenkon-
digt, zal tegen donderdag om 2 ure na middag
geene plaats hebben.

GEMEENTE KIEZING VAN ST-TRUIDEN.

Onze confrater, de *WAERHEIDSVRIEND*, is in
de diepste wanhoop gevallen: hy jankt en
kermt gelyk eene onnoozele boerenjongen die
al zyn centjes aen de speelkramers verloren
heeft en gedwongen is op het zoutvat te spe-
len. Doch tusschen al dit gejack en gewe-
spuwt hy nog altyd gal uit tegen het klerikaal,
omdat deze in de laetste kiezingen gebruik
van zyn regt gemaekt heeft ten voordeele on-
zer kandidaten.

Het *REGT* krygt nu ook wat van de brokke-
lingen, maer zy doen geen pyn: nu is het *REGT*
onbeschofte *REGT* alhier, het onkiesche *REGT*
aldaer.

Wy bedanken onzen confrater den *WAER-
HEIDSVRIEND* over zyne edelmoedigheid ten on-
zen opzichte, maer raden hem aen dezelfde
edelmoedigheid jegens den klergê te gebrui-
ken. Want, heeren Gregorius Vanwest-Ulens
en Joannes Vanwest-Rausch, wy kennen u....
en nooit, neen, nooit of nooit, zult gy anders
niet doen dan twist en tweedragt onder de
catholyke party werpen.... Wy kennen u....
Gy spreekt van op de bres te komen.... Gy
ligt nog in uwe kinderdoeken gesped.... en
het is hoogst waerschyntlyk dat gy in uwe kin-
derwindsels zult verhaspeld blyven.... Wan-
neer zyt gy op de bres geweest?... Uwe ont-
kieming is eerst begonnen; nog nauwelyks weet
gy VOLGENS UWEN WINKEL te draeijen, en reeds
ontmoet gy op de bres het *REGT* dat reeds ver-
scheidene kiesbataillies heeft bygewoond en
met regt kan zeggen: *VENI, VIDI, VICI*: ik heb
by myne opkomst de liberale party overwon-
nen!

Wy hadden het voorzien, *WAERHEIDSVRIEND*,
dat gy in eene buitensporige woede zoudt uit-
geschooten zyn tegen de geestelykheid en te-
gen al de conservatieve kiezers. Want gy hebt
eene *CHARGE A FOND* tegen het *REGT*, dat gansch
de conservatieve party vertegenwoordigt en
verdedigt: maer gy zoekt de bewarende party
te verdeelen, twist en tweedragt te stoken en
eenen man van uwen boord in den gemeente-
raad voor te stellen en in te spelen. En dat
willen wy niet. Gy speelt pierrot achter de
gordyn en werkt tegen de geheele conserva-
tieve party om eene soort van kosinagie in den
raad te brengen. *WAERHEIDSVRIEND*, gy onder-
mynt met uwe klik de catholyke party; maer
gy zult niet gelukken met uw gezigt van Janus.
Gy huppelt van vreugde omdat gy de verdeel-
ing hebt geworpen tusschen de conservatieve
party. Wy willen u in uwe vreugde niet stoor-
en; met politieke vrienden moet men mede-
lyden hebben, byzonder als men ziet dat hun
politiek op hare laetste beenen gaet en deze
zich, gelyk de wanhopige drinkeling, aen het
minste grasje moet vasaklauteren.

WAERHEIDSVRIEND, gy spreekt van op de bres
te komen. Wanneer zyt gy er op geweest.
Uwe kinderdoeken versmachten u nog. Het
REGT zal fier zyn u mogen te salueren op de
bres. Maer tot hier toe hebt gy de tegenkomst
ontwaken en hebt gy hebt voor alle Heil-
gen, met uwen vriend Het *VRYE BLAD*, een
keersken ontstoken. Maer wy zullen u beiden
het masker afrukken en u dit na de kiezing
bewyzen. Neen, vandaeg mag de catholyke
party u met geene tang meer aantasten, want
gy speelt beiden met twee maten en twee
gezichten en dat zullen wy u na de kiezingen be-
wyzen, en niet eerder, om de gemoederen niet
te verbitteren: want het *REGT* wil niets dan
Vaderland en Godsdienst. En de *WAERHEIDSV-
VRIEND* en het *VRYE BLAD* met hunnen aenhang
willen niets dan winkel en verdeeldheid.

NIEUW MIDDEL VAN VERDEDIGING.

Het *REGT* met zyne catholyke en godsdienstige
artikels is ten meestbiedend uitgegeven
geworden. Want in alle herbergen der stad
hangt eene affiche van vyfcentiem waerde, om
den vrederegter M. Vanneuss te verdedigen.
Als de liberale party geene andere middels van
verdediging heeft dan een affiche op de hoe-
ken der stad geplakt tegen eenen catholyken
dagbladschryver la faridondaine, die hun de
waerheid zegt la faridondain. Dat is erg! zei
Pierlala.

In de eerste herberg waer het *REGT* dezen

morgu inkwam, heeft het zyn' hoed afgenomen
tegen de affiche die op den muur hing en ge-
zegd: dag, mynheer het liberalismus! Wy
kennen ons en zullen verder kennis maken!
dag, mynheer.... Als gy toch niet anders kunt
verdedigen dan met een stou affiche op den
muur. Dat is sterk zei Pierlala! Dat is onge-
hoord! zei Pierlala! Zoo sterk is de liberale
party, zei Pierlala! Zoo zwak is de liberale
party, zei Pierlala!

STADSNIEUWS.

Het is met de innigste voldoening dat wy de
heilzame oefeningen van het octaef ter eere de
H. Christina de Wonderbare zien bywoonen.
De hoogst voortreffelyke sermoenen die gepre-
dikt worden door de *EE. PP. Bernard en Gue-
bels* lokken telkens eene ontzettende volks-
massa, byzonder 's avonds, voor de mannen,
naer Steenaerdkerk, welke te klein is om de
begeerte menigte naer het indrukwekkend
woord Gods te bevatten. Ook is het zeker dat
dit feest onschatbare vruchten van goed zal
dragen en dat de yverige en achtbare arbe-
iders in 's Heeren wyngaerd eenen allervloed-
digsten oogst zullen inzamelen. Het is waerlyk
vertroostend en aenstippenswaard onze goede
Sinttruidenaers zoo deftige bewyzen van leven-
dig geloof te zien geven. Toekomende zondag
naer de hoogmis zal de processie geschieden.
Wy durven aen het publiek voorzeggan dat die
processie onder de schitterendste die ooit in
St-Truiden hebben plaats gehad, zal mogen
gerekend worden. De verscheidenheid, talryk-
heid en weluitgedachte zinnebeeldige groe-
pen, de ryke kostumen en welgepaste toeve-
gingen zullen aller verwachting overtreffen.

— Wy lezen in den *Postroyer* van Tongeren:

Onze lezers zullen met genoegen vernemen
dat de spoorweg van Tongeren naer Munster-
bilsen in de laetste dagen dezer maend voor
het publiek zal geopend worden. Een der by-
zonderste aktionarissen, de bankier Bisschofs-
heim, eigenaer geworden zynde van de linie
van Hasselt naer Aken, zoo zal de spoorweg
van Tongeren op Munsterbilsen in verband
gesteld worden met die van Aken op Landen.
De zytak van Beverst naer Hasselt wordt alzoo
onnooig en zal niet uitgevoerd worden.

— Eergisteren nacht is de kas van den geld-
wagen van de Compagnie Van Gend gestolen
geworden en 'smorgens op het veld tusschen
Cortenbergen en Leuven ledig gevonden.

DE HUIDIGE VRYDENKERY.

1° Is de samenleving mogelyk buiten alle
zedelyke denkbeeld of met denkbeelden gansch
tegenstrydig aen de tegenwoordig algemeen
aengenomen denkbeelden?

2° Indien het zedelyk gedacht een vooroor-
is, hoe heeft het wortel gevat in alle tyden, in
alle landen? Wie heeft het aen 't menschelyk
geslacht ingeprint? Hoe hebben 't de men-
schen aenveerd? Hoe hebben de driften er in
toegestemd hunne vryheid af te staen?

3° Wie is die buitengewoone mensch, wiens
magtige zedeler de wildigste driften, de diep-
ste verstanden zoo wel als de minst geoeffende
overmeesterd heeft?

Zegt ons hoe hy het denkbeeld van een zedy-
lyk orde op de aerde verspreid heeft, niette-
genstaende de verscheidenheid der luchtstren-
ken, der talen, der gewoonten, der noodwen-
digheden van den maetschappelyken staet der
volkeren, en hoe hy dit denkbeeld op eene zoo
vaste grondzuil hebbe kunnen plaatsen, dat het
aen alle wisselvalligheden, aen alle oproeren,
aen alle verwoestingen van koning-en keizer-
ryken, aen alle hervorming der beschaving,
aen alle leerstelsels, dwalingen, geweld, enz.
heeft wederstaen.... 's Menschen hand werkt
voor 'deeuwigheid niet; het wonder, waer van
hier kwestie, berust op de natuer waer van God
de schepper is en 't is daerom dat dit wonder
onverdelgbaer is en onvernietbaer zal blyven.

Alle verschil loochenen tusschen de deugd
en de ondeugd, is zich zelve in volle tegen-
sprak stellen met de algemeen aengenome
denkbeelden, met de diepst ingewortelde en
magtigste gevoelens van den menschelyken
geest. Al de drogredens van de wereld zullen
niemand, zelfs niet den fynsten drogredenaer
overtuigen dat het even goed is eenen bedroef-
den te troosten of dezers droefheid te ver-
meerderen, eenen ongelukkigen te helpen of
zyn ongeluk te verzwaren, dankbaer te wezen
of het goed met het kwaed te loonen, eene

belofte te volbrengen of er aen 't ontbreken,
aelmoesen te geven of eens anders goed te
stelen, getrouw te wezen aen zynen vriend of
hem te verraden, te streven voor 't vaderland
of het aen den vyand te verkoopen, de wetten
der zedelyke eerbiedigen of de zedelykheid te
verkrachtheidten, voor vrouw en kinderen te
zorgen en te werken, of zy goed te verslempen,
te verdrinken, en hun in wee en ellende te
dompelen enz. enz.....

Al de magtspreuken, al 't fyn geklap, al de
subtiliteiten, al de doorslepen redevoweringen
en schriften zullen magteloos wezen om de lyn
uit te vagen die deze twee ordens van zaken
van een scheid, al de vrydenkers van geheel
van ons land, toegejuicht zyn geworden door
staen voor die bovennatuurlyke magt die spot
met de verwaendheid der goddeloozen en die
hun zegt: «Verder zult hy niet gaen, hier
zal uwe hoogmoed verbrzydeld worden....»

Zoo zal 't ook wezen met de snoodheden die
in 't gentsch Kongres verkocht en, tot schande
van ons land, toegejuicht zyn geworden door
verdwaelde wezen, die eerbaerheid, schaemte
en gevoelens van zelfwaerde hebben verloren.
Wy hopen dat de openbaermaking van dergely-
ke beesteryen aen alle weldenkende menschen
de oogen zal openen en hun doen begrypen
hoe zeer zy van alle liberale leeringen, librale
schriften, liberale vrydenkery moeten schrik-
ken en wat schroomlyke verantwoordelykheid
de ouders op zich laten, welke er hunne kin-
deren niet van verwyderen.

BRIEF VAN PIUS IX.

De Heilige Vader heeft met de volgende bre-
vegsantwoord op het adres, hetwelk hem door
de algemeene vergadering der katholieken te
Mechelen gezonden is:

*Aen onze lieve zonen baron de Gerlache, Hen-
drik Edward Manding en Jan Baptist Casani,
te Mechelen.*

PIUS IX, PAUS.

Lieve zonen, heil en apostolieke zegen! By
het ontvangen van uwen brief van 18 augusty
laestleden, door u en een groot getal leden
ondertekend, welke in de katholieke verga-
dering van Mechelen tegenwoordig waren
hebben wy eene groote vreugde gevoeld. Wy
zyn inderdaed zeer gelukkig geweest van door
dezen brief te zien hoe levendig in u en in al
de degenen welke aen dezelfde vergadering
hebben deel genomen, de gevoelens zyn van
godsvrucht en eerbied jegens ons en jegens
den Stoel van St. Petrus.

En het is ook niet zonder eene groote vol-
doening, dat gy en al de andere leden van het
kongres van Mechelen, ten aanzien der uitge-
breide samenzweering tegen de katholieke
Kerk door hare vyanden, gy niets meerder ter
herte neemt dan uwe kennis gemeen te maken
en uwe poogingen te vereenigen om de zaak,
de leering en de instelling dierzelfde Kerk
krachtadiglyk te verdedigen.

Deze belissing, welke gy met de andere
leden van gemelde vergadering hebt genomen
en welke voorzekerlyk de meeste loftuigingen
verdiend, heeft ons overvloedige vertroostin-
gen bezorgd, te midden der ernstige reden-
van bedroefenis, die ons van alle kanten om-
ringen. Wy verlangen vuriglyk dat in deze
ongelukke tyden de katholyke geloovigen on-
der het bestuur hunner herders, zich toeleg-
gen om onze heilige godsdiensten, hare heil-
zame leering te verdedigen. Eindelyk ontvang
als voortteeken van al de hemelse gaven en
als onderpand van onze byzondere welwillend-
heid, den apostolyken zegen, welke wy u ge-
ven uit al de toegenegenheid en liefde van
ons hert, aen u lieve zonen en aen al degenen
welke ons met u den bovengemelden brief ge-
zonden hebben.

Gegeven te Rome, te St-Pieter, den 10 sep-
tember van het jaer 1863, en achtende van
ons Pausdom.

PIUS P. P. IX

VOLKSBOEKEN.

M. Lafareille, in zyn werk *PROGRES SOCIAL*,
wydt eene bladzide toe aen de vraag wat de
volksbibliotheken moeten zyn, waarmede men
tegenwoordig zooveel op heeft — en niet ten
onregte. Wy zouden aen diegenen welke zich
met de inrigting dierzelve bezig houden, aen-
raden deze regelen eens goed te doorgronden.
Ziehier welke boeken aen de werkende klassen

in de hand moeten gegeven worden:

1° Werken die strekken om den mensch
zedelyker te maken, zyne ondeugden te hervormen,
zyne slechte gewoonten te verbeteren,
hem gevoel en liefde in te boezenen voor zyne
pligten. In dit soort nemen wy vooreerst
godsdienstige en zedelyke boeken, verhande-
lingen over staethuishoudkunde, in het be-
gryp van het volk geschreven; alle boeken,
kortom, om den mensch smaak en gewoonte
voor orde, spaerzaamheid, voorzienigheid in
te boezemen en hem zyn land en de maet-
schappelyke orde te doen beminnen.

2° Eene tweede klas van volksboeken zyn
handboeken voor stelen en ambachten, zoo
als voor buiten: boeken over landbouw, op-
voeding van beesten, veartsenyen, enz.; boe-
ken over alle mekanieke kunsten of anderen.

3° Dan zou het heel gelukkig, heel nuttig
zyn dat het volk zich zonder moeite, boeken
van uitspanning kon aenschaffen: boeken ge-
schikt om den mensch te vermaken zonder
dat ze zyne godsdienstige en zedelyke gevoe-
lens kwetsen; reisbeschryvingen van allen
aerd, geschiedenis van oude en hedendaegsche
volken; romans die met voorbehouding en
voorzichtigheid geschreven zyn. In dry woor-
den: zedelyk maken, verlichten en vermaken
— ziedaer wat eene letterkunde voor doel
moest hebben, die beweert «volks» te zyn.

De schryver zou die bibliotheken, welke tot
in de dorpen moesten ingerigt worden, aen de
lagere scholen verbinden.

Men leest in LA PAIX:

Even als de Vereenigde-Staten, voor hun-
nen dwazen en zinneloozen oorlog, niet wisten
wat zy met hunnen overschot zouden doen —
even zoo zal Holland in verlegenheid komen,
ten gevolge van het overschot eat de fiscus
oplevert.

Het boni der twee laetste jaren is 23 mil-
lioen guldens — zoo wat 53 miljoen francs.
Ook heeft het gouvernement besloten 13 1/2
miljoen guldens te geven aen kompanjen van
yzeren wegen, 3 miljoen aen de koloniën, 1
miljoen aen Rotterdam voor werken aen de
Maas en 3 miljoen om de openbare schuld op
te lossen.

Sedert tien jaren zyn de interesten der Ne-
derlandsche schuld gedaeld van 55,792,487 op
29,907,725 guldens: ziedaer eene VERMINDE-
RING van 6 miljoen rente. In België bereikt de
VERMEERDERING dezelfde som.

Onze noorderburen verteeren minder dan zy
ontvangen en ieder jaer leggen zy zoo wat ter
zyde voor het nationaal huishouden. Wy doen
juist het tegenovergestelde; onze uitgaven
worden grooter, onze belastingen ook, en wy
zy er niets te fierder niets te gelukkiger om.

Het hollandsche gouvernement kondigt aen
dat verschillige kontributiën zullen afgeschakt
en het leger 400 man per regiment verminderd
worden.

De diensttyd der milicianen zal maer een
jaer zyn, in 't plaats van twee, en verlokke-
nde voordeelen zullen de vrywilligers worden aen-
geboden.

Al die hervormingen kunnen hier door ze-
ker staetsmannen als slecht aanzien worden;
maer wy gelooven toch dat de belastingbe-
taelders meer genegen zullen zyn voor het
hollandsch stelsel.

EENE HALSREGTING.

Men leest in den *COURRIER DE SAONE ET LOIRE*:
Claude Vernet heeft dysdag morgen ten 7
ure, op de Rondeplaats, de doodstraf onder-
staen, welke den 3 september II., tegen hem
was uitgesproken, voor moord op zyne vrouw
en zyn kind.

Reeds van maendag was het gerucht dier
halsregting in de stad verspreid, en dysdag
morgen vertoonde de treurige wezenlykheid
zich aen de blikken der voorbygangers. Wel-
haest kwam de menigte van alle kanten toege-
loopen; doch het publiek werd door de poli-
cie op afstand gehouden.

Omstreeks 6 ure 's morgens kwam de eerw.
heer Simons, aelmoesnier der gevangenis,
Vernet aenkondigen, dat hy welhaest voor
God moest verschynen. De veroordeelde ont-
ving dit berigt zonder de minste aendoening
te laten blyken en antwoordde: «Ik dacht het
wel; dat 'de wil Gods geschiede!» Alsdan
stond hy op, maekte zyn toilet zoo als gewoon-
lyk en vergat zelfs niet zich de hairen te kam-

